

QO‘QON DAVLAT
PEDAGOGIKA INSTITUTI
ILMIY XABARLARI
(2025-yil 2-son)

PEDAGOGIKA
PEDAGOGY

TALABALARNING MALAKALARINI BAHOLASHDA ASSESSMENT TUZISH BOSQICHLARI

Xusanova Mohira

*Samarqanf davlat chet tillar institutining
mustaqil izlanuvchisi*

+998932203231, moxiraxusanova@mail.ru

Annotatsiya: Har bir bosqichning o‘ziga xos vazifalari bor, ularning har biri talabaning bilim va ko‘nikmalarini to‘liq va adolatli baholashni ta‘minlaydi. mezonlar talabaning qanday ko‘nikmalarni egallaganini va ularni qanday darajada bajarayotganini o‘lchashga imkon beradi. Baholash mezonlari aniq va o‘lchanadigan bo‘lishi kerak. talabaning rivojlanishiga yo‘l-yo‘riq ko‘rsatish, uni motivatsiya qilish va kelajakdagi muvaffaqiyatlar uchun zarur bo‘lgan ko‘nikmalarni oshirishga yordam beradi. Assessmentning asosiy bosqichi baholashning o‘zi bo‘lib, bu jarayonda talabalarga belgilangan mezonlarga muvofiq testlar yoki topshiriqlar beriladi. Baholashni amalga oshirishda o‘qituvchilar talabalarning natijalarini adolatli va ob‘ektiv tarzda ko‘rib chiqishi kerak. Bu bosqichda talaba va o‘qituvchi o‘rtasida ochiq aloqalar va o‘zaro anglashuv o‘rnatilishi zarur.

Kalit so‘zlar: assessment, baholash, malaka, bosqich, test, samaradorlik, mezon, indicator.

ЭТАПЫ ПОСТРОЕНИЯ ОЦЕНКИ ПРИ ОЦЕНКЕ НАВЫКОВ УЧАЩИХСЯ

Аннотация: Каждый этап имеет свои определенные задания, каждое из которых обеспечивает полную и справедливую оценку знаний и умений студента. Критерии позволяют оценить, какими навыками овладел студент и в какой степени он их применяет. Критерии оценки должны быть четкими и измеримыми. Он помогает направлять развитие учащихся, мотивировать их и развивать навыки, необходимые для будущего успеха. Основным этапом оценки является непосредственно оценивание, в ходе которого учащимся предоставляются тесты или задания в соответствии с установленными критериями. При проведении оценок учителя должны справедливо и объективно оценивать успеваемость учащихся. На этом этапе необходимо установить открытое общение и взаимопонимание между учеником и преподавателем.

Ключевые слова: оценка, квалификация, этап, испытание, эффективность, критерий, показатель.

STAGES OF ASSESSMENT CONSTRUCTION IN ASSESSING STUDENTS’ SKILLS

Abstract: Each stage has its own tasks, each of which provides a complete and fair assessment of the student’s knowledge and skills. The criteria allow you to measure what skills the student has mastered and to what extent he performs them. The assessment criteria should be clear and measurable. They help guide the student’s development, motivate him, and develop the skills necessary for future success. The main stage of assessment is the assessment itself, during which students are given tests or assignments in accordance with the established criteria. When conducting assessment, teachers should consider the results of students fairly and objectively. At this stage, it is necessary to establish open communication and mutual understanding between the student and the teacher.

Keywords: assessment, qualification, stage, test, efficiency, criterion, indicator.

Kirish. Talabalarning malakalarini baholashda assessment tuzish va qo‘llashning amaliy bosqichlari ta’lim jarayonining samaradorligini oshirishda muhim ahamiyatga ega. Har bir bosqichning o‘ziga xos vazifalari bor, ularning har biri talabaning bilim va ko‘nikmalarini to‘liq va adolatli baholashni ta’minlaydi. Talabalarning bilim va ko‘nikmalarini adolatli va aniq baholash uchun to‘g‘ri tuzilgan assessment (baholash tizimi) muhim ahamiyatga ega.

Adabiyotlar sharhi. Assessment tuzishning birinchi bosqichi - bu baholashning maqsadini aniqlashdir. Bu bosqichda o‘qituvchi yoki ta’lim muassasasi talabalarning qaysi malakalarini baholashni xohlayotganini belgilaydi. Maqsad aniq bo‘lsa, baholash jarayoni ham samarali bo‘ladi [1]. Maqsadni belgilash talabalarning bilim va ko‘nikmalarini aniqlash uchun zarur bo‘lgan mezonlarni belgilashda yordam beradi.

Baholashning turini tanlash [2] — bu baholashning amaliy bosqichlaridan biridir. Turli xil baholash shakllari mavjud, masalan, yozma testlar, imtihonlar, loyiha ishlari, guruh ishlarining tahlili va boshqalar. Tanlangan baholash turi o‘quvchilarning malakalarini eng to‘g‘ri va adolatli tarzda o‘lchash imkonini beradi. Masalan, nazariy bilimlarni baholashda testlar yoki imtihonlar samarali bo‘lishi mumkin, lekin amaliy ko‘nikmalarni baholashda loyiha ishlari yoki laboratoriya ishlaridan foydalanish maqsadga muvofiqdir.

Talabaning muvaffaqiyatini baholash uchun aniq mezonlar ishlab chiqish muhimdir. Bu mezonlar talabaning qanday ko‘nikmalarni egallaganini va ularni qanday darajada bajarayotganini o‘lchashga imkon beradi. Baholash mezonlari aniq va o‘lchanadigan bo‘lishi kerak. Masalan, talaba ma’lum bir ko‘nikmalarni qanday darajada rivojlantirganligini ko‘rsatuvchi indikatorlar bo‘lishi lozim [3].

Assessmentning asosiy bosqichi baholashning o‘zi bo‘lib, bu jarayonda talabalarga belgilangan mezonlarga muvofiq testlar yoki topshiriqlar beriladi. Baholashni amalga oshirishda o‘qituvchilar talabalarning natijalarini adolatli va ob‘ektiv tarzda ko‘rib chiqishi kerak. Bu bosqichda talaba va o‘qituvchi o‘rtasida ochiq aloqalar va o‘zaro anglashuv o‘rnatilishi zarur [4].

Assessmentdan keyingi bosqich — bu natijalarni tahlil qilish va baholashdir. O‘qituvchi yoki ta’lim muassasasi talabani natijalarini ko‘rib chiqadi va uning bilimini, ko‘nikmalarini, va malakalarini qanday rivojlantirish mumkinligini aniqlaydi. Bu bosqichda o‘qituvchi talabani kuchli va zaif tomonlarini ko‘rsatib, kelajakda nima qilish kerakligini belgilaydi [5].

Assessmentning yakuniy bosqichi — bu talabalarga fikr-mulohaza berishdir. Fikr-mulohaza talabalarning o‘z malakalarini yaxshilashlari uchun zarurdir. O‘qituvchi talabalarga ularning kuchli tomonlarini va rivojlanishi kerak bo‘lgan sohalarini tushuntiradi. Bu bosqichda talabani rivojlanishiga yo‘l-yo‘riq ko‘rsatish, uni motivatsiya qilish va kelajakdagi muvaffaqiyatlar uchun zarur bo‘lgan ko‘nikmalarni oshirishga yordam beradi [6].

Tadqiqot metodologiyasi. Ushbu maqolada adabiyotlar tahlili, natijalar qiyoslash va taqqoslash, ilmiy va amaliy kuzatish usuli, talabalarning malakalarini baholashda assessment tuzish bosqichlari o‘rganilgan.

Tahlil va natijalar. Talabalarning malakalarini baholashda assessment tuzish va qo‘llashning amaliy bosqichlari ta’lim jarayonining samaradorligini ta’minlashda muhim ahamiyatga ega. Har bir bosqich talabani malakasini to‘g‘ri va adolatli baholashni ta’minlashga yordam beradi [7]. Yaxshi tashkil etilgan baholash jarayoni talabalarning bilimlarini yanada rivojlantirish, ularga yangi maqsadlar qo‘yish va ularni yanada muvaffaqiyatli qilishga xizmat qiladi.

Ta’lim jarayonida talabalarni samarali baholash va nazorat qilish, shuningdek, baholash kompetensiyasini rivojlantirish juda muhimdir. Amerika Maktab Direktorlar Assosiasiyasi ta’kidlaganidek, baholashni amalga oshirmasdan ta’lim berish mantiqsiz hisoblanadi. Baholash (assessment) yordamida o‘quvchilarni nazorat qilish va ta’lim jarayonini yo‘naltirish mumkin. Shu orqali qayta aloqa (feedback) olish va o‘qituvchilar to‘g‘ri yo‘nalishda harakat qilishlari uchun zarur ma’lumotlarni taqdim etadi.

Baholash jarayonini samarali tashkil etish uchun zamonaviy bosqichlar:

1. **Baholash strategiyasini ishlab chiqish:** Bu bosqichda baholashning maqsadi, mezonlari va usullari aniqlanadi. Formativ, summativ yoki normativ baholash metodlari tanlanadi.

2. **Baholash vositalarini sinab ko‘rish:** Testlar, loyiha ishlar, interaktiv topshiriqlar kabi baholash vositalari amalda qo‘llaniladi va o‘quvchilarning bilim va ko‘nikmalarini aniqlashda foydalaniladi.

3. **Baholash jarayonini doimiy ravishda kuzatish:** Olingan natijalar, o‘quvchilarning muvaffaqiyatlari va qiyinchiliklari tahlil qilinadi. Natijalar asosida kerakli tuzatishlar kiritiladi.

4. **O‘quvchilarga natijalari haqida ma’lumot berish:** O‘quvchilarga o‘z bilim va ko‘nikmalarini yaxshilash uchun tavsiyalar berish, ularning o‘z-o‘zini baholash ko‘nikmalarini rivojlantiradi.

5. **Baholash vositalarini yangilash va takomillashtirish:** Baholash jarayoni va vositalarining samaradorligini oshirish uchun zaruriy o‘zgarishlar kiritiladi.

Baholash kompetensiyasining ahamiyati - Zamonaviy ta’lim jarayonida baholash kompetensiyasini rivojlantirish, o’qituvchilarni ta’lim jarayonining har bir bosqichida muvaffaqiyatli baholash va oqilona qarorlar qabul qilish imkoniyatini beradi. Bu orqali o’qituvchilarning ta’limdagi muvaffaqiyatini oshirish va ta’lim jarayonining sifatini yaxshilash mumkin.

Britaniyalik testolog Artur Xyusning assessmentni tuzish, sinovdan o’tkazish va qo’llash bo’yicha metodologiyasi quyidagi asosiy amaliy bosqichlarni o’z ichiga oladi: maqsadni belgilash, vazifani aniqlash, kompetensiyaga mos usulni tanlash, usul tanlash mezonlari va qayta aloqa [4].

Bizning tadqiqot davomida ushbu amaliy bosqichlarga turli metodlarni qo’llash, guruh bo’lib ishlash va aprotasiyadan o’tkazish kabi qo’shimcha bosqichlarni tavsiya etdik. Shuningdek, pedagoglarning baholash jarayonidagi konseptual mahoratini belgilovchi kompetensiya darajalarida metodologik, pedagogik va psixologik asoslarning amaliy jihatlarini aniqladik (1-jadval):

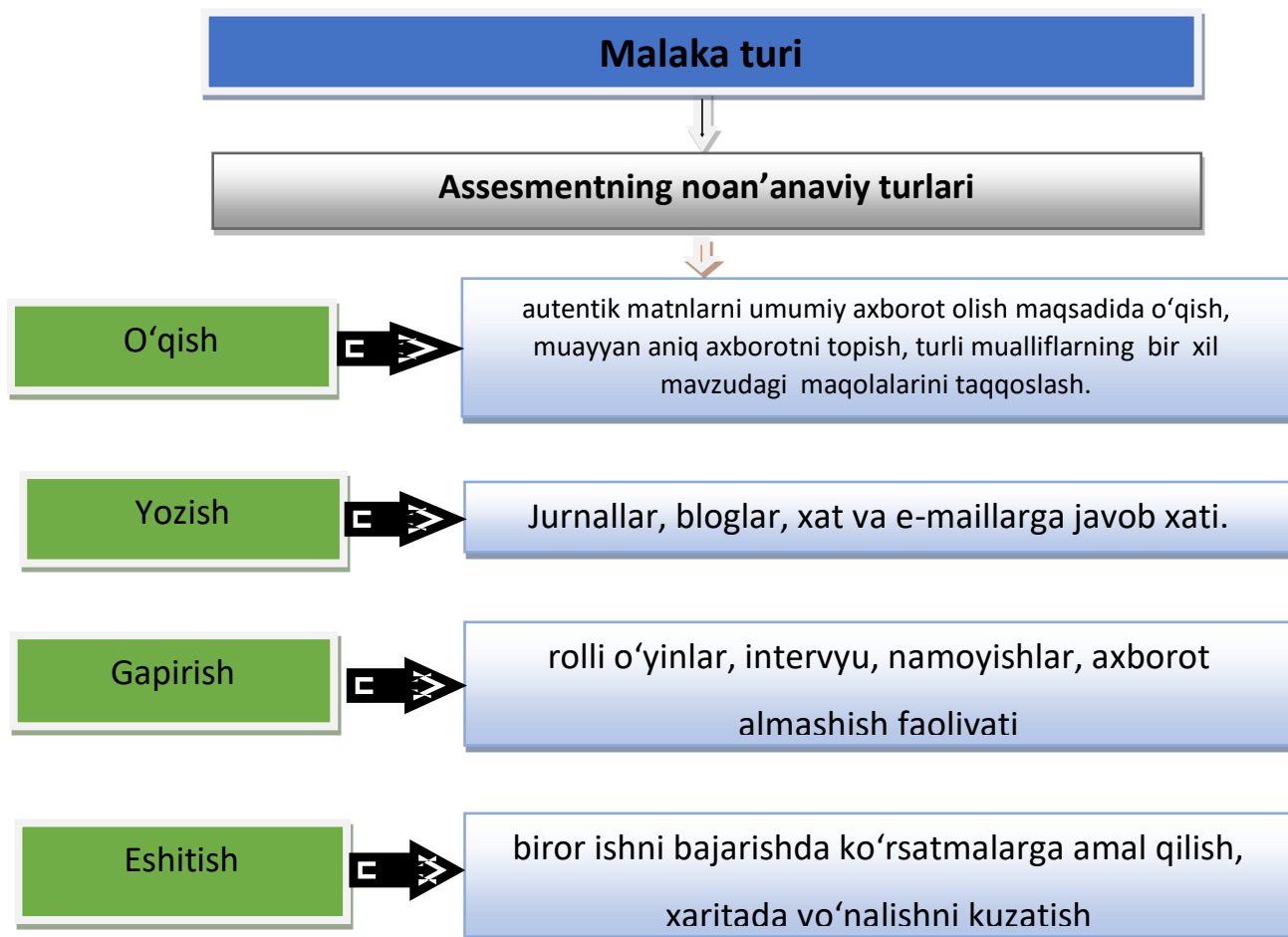
1-jadval

Metodologik, pedagogik hamda psixologik asoslarning amaliy bohqichlari

Metadalogik asoslari	Pedagogik asoslari	Psixalogik asoslari
-Maqsadni aniqlash -usulni belgilash -vazifani tanlash	- O’quvchilarni tayyorlash - dars jarayonini tashkil etish - natijalarni tahlil qilish	- motivatsiyani ustirish - stress holat - stressli jarayon -stressni boshqarish - qayta aloqa - samaradorlik - natija - yechim

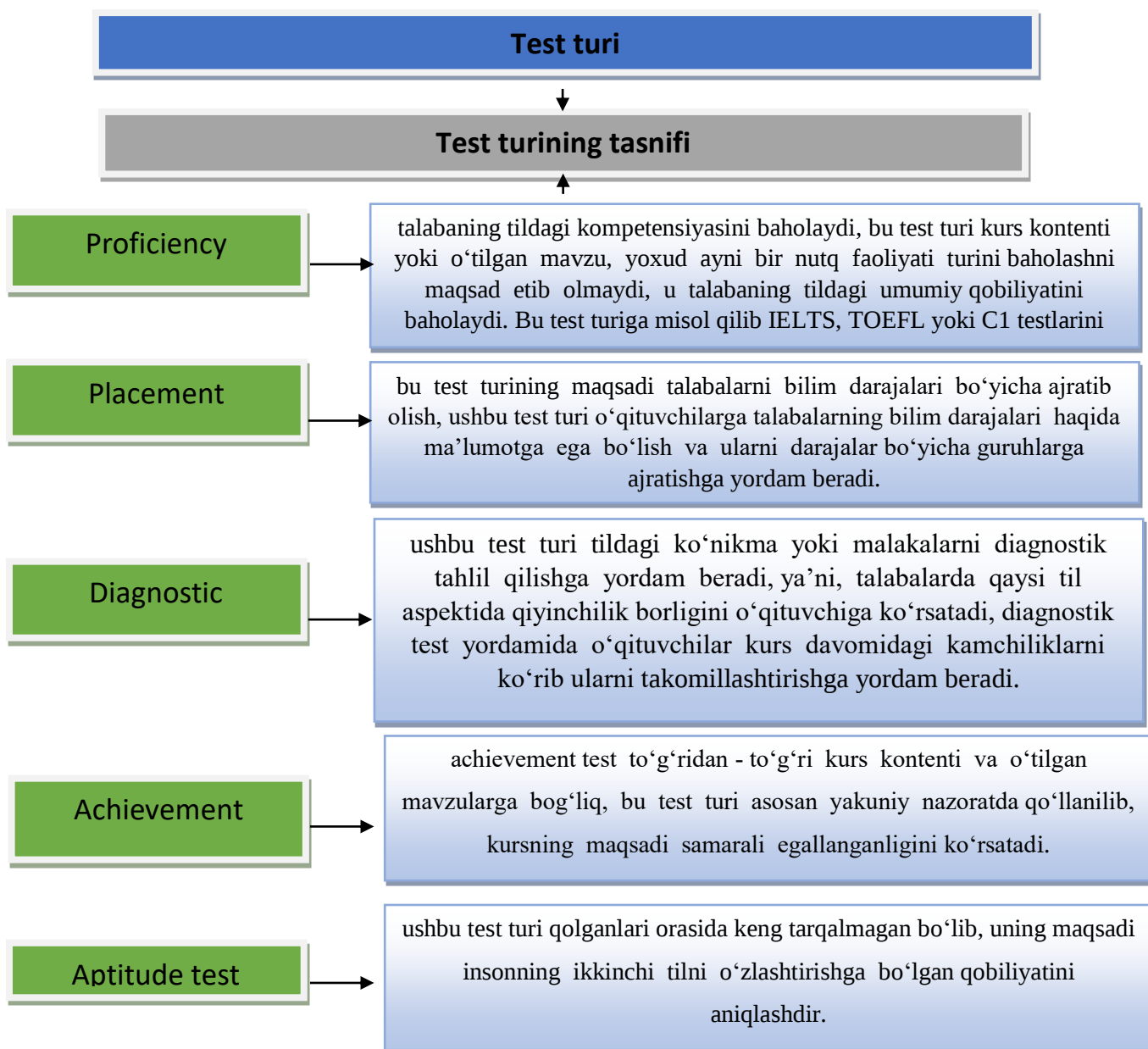
Yuqorida keltirilgan bosqichlar assessmentni ishlab chiqish jarayonida asosiy yo’nalishlar sifatida qo’llanilishi lozim. Ushbu bosqichlar o’qituvchilarga assessmentni yaratish, sinovdan o’tkazish va qo’llash jarayonida mezon bo’lib xizmat qilishi kerak. Bu jarayonlar H.Douglas Brownning “Language Assessment: Principles and Classroom Practices” asarida beshta asosiy bosqich sifatida ta’riflanadi. Ular haqida kengroq ma’lumotga ega bo’lish maqsadida har biriga to’xtalib o’tamiz.

Assesmentning maqsadi. Talabalarga assesment tuzishda birinchi o’rinda uning maqsadini aniqlab olish lozim. Maqsadni aniqlash assesmentning to’g’ri turini qo’llashga yordam beradi. Assesmentning an’anaviy va noan’anaviy turi mavjud bo’lib, ular ta’lim maqsadiga asosan belgilanadi. Biz ishimizning oldingi paragrafida ta’kidlaganimizdek, doimiy, mavzuiy va davriy nazorat turlarida assesmentning noan’anaviy turlaridan foydalanish maqsadga muvofiq. Sababi, assesmentning ayni shu turi talabalarning o’zlashtirgan bilimlarini emas, balki malakalarini aniqlashga imkon yaratadi, ularning chet tilida nimalar qila olishlari haqida ma’lumot beradi:

1-rasm. Assesmentning noan'anaviy turlari

Yakuniy baholashda test usulidan foydalanish maqsadga muvofiqdir. Chunki bu an'anaviy test usuli I. Tursunov va U. Nishonaliyevning keltirgan ma'lumotlariga ko'ra, obyektiv, ko'p sonli o'quvchilarni baholash, barcha uchun bir xil sharoit yaratish, va tezkor tekshirish xususiyatlariga ega. Biroq, egallangan ko'nikmalarni real hayotda sinovdan o'tkazish imkoniyati bo'lmagani sababli, biz ushbu baholash turini yakuniy baholashda qo'llashni maqsadga muvofiq deb hisobladik.

2-rasm. Assesmentning an’anaviy turlari

O‘quv maqsadi va vazifalarining aniq belgilanishi ta’lim jarayonida muhim ahamiyatga ega. Ikkinchi bosqichda fan yoki kurs maqsadi aniq belgilanishi talab etiladi. Assesment turi tanlanganidan so‘ng, nimani baholashni aniq bilish zarur. Bu jarayonni to‘g‘ri amalga oshirishda B. Blumning o‘quv maqsadlari taksonomiyasi yordam beradi. Ushbu taksonomiya o‘quv maqsadlarini belgilashda va ularni talaba faoliyatida baholashda qo‘l keladi. O‘quv maqsadlarining aniq belgilanishi o‘qituvchiga talabalarga mos o‘quv jarayonini tashkil etishga va samarali assesment yaratishga yordam beradi. Test spesifikasiyasini tuzish-Test spesifikasiyasi testning tuzilish rejasidir. U testning tuzilishi, kontenti, vaqti, qo‘llangan texnologiyasi, baholash mezonlari va boshqa muhim ma’lumotlarni jamlaydi. Bu spesifikasiyaning afzalligi shundaki, u o‘qituvchilarga assesment tuzish jarayoniga tegishli

savollarga javob topishga yordam beradi. Quyida misol sifatida O‘zbekiston davlat jahon tillari universiteti talabalarining C1 darajada gapirish malakasini baholash uchun tuzilgan test spesifikasiyasini ko‘rib chiqish mumkin.

Test usulini to‘g‘ri ishlab chiqish muhim ahamiyatga ega. Test usulining belgilangan o‘quv maqsadini baholashda to‘g‘ri qo‘llanishi zarur. Ushbu jarayonni samarali o‘tkazish uchun quyidagi bosqichlar asosiy vazifani bajaradi:

- Har bir test usuli aniq o‘quv maqsadini baholashi kerak.
- Har bir test savoli va javoblari aniq va tushunarli bo‘lishi zarur.
- Ko‘p tanlovli testlarda bitta to‘g‘ri javob mavjud bo‘lishi lozim.

Test usulini tahlil qilishning asosiy maqsadi, testlarni qayta ko‘rib chiqib, yuzaga kelgan kamchiliklarni bartaraf etishdir. Test usulining tahlili test topshiruvchining ma‘lumotni bilish yoki bilmasligi haqida va testning samarali yoki samarasiz ekanligini aniqlaydi. Test usullarini tahlil qilish bir necha jarayonlardan iborat bo‘lib, testlar tuzilganidan, o‘tkazilganidan va baholanganidan keyin amalga oshiriladi. Har bir test usulini tahlil qilishda quyidagi muhim ko‘rsatkichlarga e‘tibor qaratamiz:

- Qiyinlik darajasi yoki test usulining murakkabligi
- Diskriminatsiya: Test usulining aniqlik darajasi
- Muqobil javoblarning samaradorligi

Qiyinlik darajasi. Test usulining qiyinlik darajasi to‘g‘ri javobni topgan talabalar foizi bo‘lib, ba‘zan uni R qiymat deb ham atashadi. Bu 0 dan 100 foizgacha bo‘ladi, va qiymatning yuqoriligi testning osonligini bildiradi. Agar R qiymati 0,90 dan yuqori bo‘lsa, test usuli oson bo‘lib, uni qo‘llash maqsadga muvofiq emas. R qiymati 0,20 dan past bo‘lgan testlar qiyin hisoblanadi va ularni qayta ishlash va ko‘rib chiqish zarur. Test usulining qiyinlik darajasini ko‘rsatuvchi optimal ko‘rsatkich 0,50 bo‘lib, bu yuqori va past natijalarni optimal darajada ajratishni bildiradi. Test usulining qiyinlik darajasini aniqlash uchun quyidagi formuladan foydalanamiz;

$$\underline{DL = \frac{R_u + R_i}{N_u + N_i}}$$

$$N_u + N_i$$

Ushbu formulada: - R_u - yuqori guruhdagi savolga to‘g‘ri javob bergan talabalar soni;

- R_i - quyi guruhdagi savolga to‘g‘ri javob bergan talabalar soni;
- N_u - yuqori guruhdagi talabalar soni;
- N_i - quyi guruhdagi talabalar soni.

Test usuli diskriminasiyasi. Test usuli diskriminasiyasining vazifasi - kuchli va bilim darajasi past bo‘lgan talabalarning bilim darajasini aniqlash. Uning qiymati 0,0 va 1,00 orasida belgilangan. Ko‘rsatkich qancha baland bo‘lsa test usulining diskriminasion kuchi shuncha yuqori bo‘ladi. Yuqori diskriminasion kuchga ega bo‘lgan test usuli o‘zlashtirishi yuqori bo‘lgan talabalar testni to‘g‘ri ishlashgani va o‘zlashtirishi past bo‘lgan talabalar testni noto‘g‘ri ishlashganini ko‘rsatadi. Diskriminasion kuchni quyidagi formula bilan aniqlash mumkin.

$$\text{Diskriminasion kuch} = \underline{R_u - R_i}$$

N_u (or) N₁

Muqobil javobning samarasi. Test usulini tuzishda to‘g‘ri javobni berish bilan kifoyalanmaymiz, muqobil javoblarni samarali tanlash va tuzish ham katta ahamiyatga ega. Quyidagi tahlil muqobil javoblarning to‘g‘ri yoxud xato tuzilganini ko‘rsatadi. Misol qilib bir testning natijalarini olamiz.

Choices	A	B	C*	D	E
High-ability students (10)	0	1	7	0	2
Low-ability students (10)	3	5	2	0	0
*Note; C is the correct response.					

Javoblardan ko‘rinib turibdiki, yuqori natijaga erishgan 10 ta talabadan 7 tasi to‘g‘ri javobni belgilagan, past natijaga erishgan 10 ta talabadan esa 2 tasi to‘g‘ri javobni tanlagan. Ushbu test usulining qiyinchilik darajasi 0,50 ni tashkil qilishini hisobga olsak, bu testni samarali deb baholash mumkin. Ammo muammoni quyidagi ikkita muqobil javob orqali tahlil qilishimiz mumkin:

D javob: Hech kim tanlamagan. Demak, ushbu variant ishlatilishga loyiq emas yoki qayta ko‘rib chiqilishi kerak.

E javob: Yuqori natijaga erishgan 2 ta talabadan biri, past natijaga erishgan talabalar esa umuman tanlamagan. Savol tug‘iladi: nima uchun yuqori ko‘rsatkichga ega talabalar noto‘g‘ri javobni tanlashdi? Demak, bu variant yuqori ball olishga erishgan talabalar orasida tanqidiy fikrlashni keltirib chiqarib, ularni chalg‘itishi mumkin.

Qolgan A va B javoblar muqobil javoblar sifatida to‘g‘ri va samarali qo‘llanganligini ko‘ramiz.

Baholash va qayta aloqa- Assessmentni tuzishda uni baholash usulini ham hisobga olish kerak. Asosiy qiyinchilik produktiv ko‘nikmalarni baholashda yuzaga keladi. Gapirish va yozish jarayonini baholashda baholovchi ko‘p qiyinchiliklarga duch kelishi mumkin. Produktiv ko‘nikmalarni baholashdagi eng katta qiyinchilik - obyektiv baholashdir. Obyektiv baholash uchun o‘qituvchidan baholash kompetensiyasiga ega bo‘lishi, tajriba orttirishi va aniq mezonlar mavjudligi muhim ahamiyatga ega.

Mezon (rubric) standart asosda tuzilishi va talabaniing til malakasining sifatini belgilashi kerak. Mezonlar vazifa va uning maqsadidan kelib chiqib tuzilgan bo‘lsa, maqsadga muvofiqdir. Mezonlar assessment turi va vazifalariga qarab turli ko‘rinishlarda bo‘ladi.

Xulosa va takliflar. Assesment tuzish, sinovdan o‘tkazish va qo‘llashning yuqorida tavsiflangan bosqichlariga amal qilinmagan assesment turlarida bir qator kamchiliklar kuzatiladi. Tadqiqotimiz davomida talabalarning ko‘nikma va malakalarini baholash maqsadida tuzilgan assesment turlarini tahlil qildik va quyidagi talabalarning lingvistik kompetensiyasini baholashda aniqlangan reyting tizimida dinamik (ballar taqsimoti) va baho tizimida statik (uzviylik va izchillik) xatolarni aniqlashga muvaffaq bo‘ldik. Ta‘lim jarayonida assesmentning uchta asosiy maqsadi mavjud:

Mustaqil ta’lim jarayoni talabaga yo’naltirilgan bo’lib, baho ularning metakognitiv jarayonlarini ishga solishning bir usuli hisoblanadi. Ta’lim olish — bu bilimlarni qabul qilish emas, balki shaxsning yangi ma’lumotni qabul qilishdagi kognitiv jarayonining faol ishtirokidir. Ushbu jarayon mustaqil ta’lim bilan bog’liq bo’lib, talaba ta’lim va baholash o’rtasidagi tanqidiy aloqani o’zida mujassam etadi. Talabalar mustaqil ta’lim jarayonida ma’lumotni tanqidiy baholash, avvalgi bilimlarni taqqoslash va kelajakda samarali foydalanishni o’rganishadi. Bu esa talabaning metakognitiv jarayonini faollashtiradi, ya’ni talaba o’rganayotgan ma’lumotni monitoring qilish va natijalarni mustaqil ta’lim samaradorligini oshirishga qaratadi.

O’qituvchining vazifalari:

- O’z-o’zini baholash ko’nikmalarini talabaga o’rgatish.
- Talabaga maqsad qo’yish va unga erishish yo’llarini ko’rsatish.
- O’z-o’zini baholash mezonini yaratishda yordam berish.

Talabaning mustaqil ta’lim jarayoniga jalb qilinishi, ularning ma’lumotni tanqidiy baholash, egallangan bilim bilan taqqoslash va yangi bilimlarni qo’llash malakasini oshiradi.

Ta’lim Jarayonini Baholash: Kundalik Baho (Assessment for Learning)

Ta’lim jarayonini baholash butun kurs davomida amalga oshiriladi. Bu jarayon talabaning o’zlashtirish darajasini aniqlashga va kurs mazmunini shunga mos ravishda tashkil etishga yordam beradi. Ta’lim jarayonini baholashning asosiy maqsadi talabalarning o’zlashtirishdagi yutuqlarini va kamchiliklarini aniqlab, talabga muvofiq keyingi bosqichni rejalashtirishdir. Ta’lim jarayonini baholashda o’qituvchining roli juda muhim, chunki bu jarayon o’qituvchi bilan interaktiv tarzda olib boriladi.

O’qituvchining vazifalari:

- Vazifalarni yakuniy natijaga moslashtirish.
- Talabalarning ehtiyojlarini aniqlash.
- Ma’lumotlarni tanlash va qayta ishlash.

Ta’lim olish samaradorligini oshirish maqsadida turli pedagogik texnologiyalarni qo’llash, talabalarga to’g’ri yo’nalish berish zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO’YXATI

1. Blum B. (1956). *Taxonomy of Educational Objectives: The Classification of Educational Goals*. <https://www.example.com/blum-taxonomy>.
2. O’zbekiston davlat jahon tillari universiteti. (2020). *Test Spesifikatsiyasi*. <https://www.example.com/test-specification>.
3. Amerika Maktab Direktorlar Assosiasiyasi. (2021). *Assessment for Learning: Improving Student Achievement*. <https://www.asdn.org/assessment>.
4. Xyus A. (2019). *Assessment Design: A Practical Guide*. <https://www.example.com/assessment-design>.

5. Buck G. *Assessing listening* 2001 Cambridge University Press.
6. Bridle J. (2024). *Effective Evaluation in Education*. New York: Routledge, sahifa 102-108.
7. Bekmurodov S. (2024). *Nazorat turlarining rivojlanishi*. Samarqand: Ma'naviyat nashriyoti, 32-40 sahifalar.
8. Bryan C. & Clegg, K. (2006). *Assessment in Higher Education: A Guide for Students and Staff*. London: Routledge, b. 78-80.
9. Baybi J. (2012). *Achieving Scientific Literacy: From Purposes to Practices*. New York: Wiley, b. 120-125.
10. Blum B. (1956). *Taxonomy of Educational Objectives: The Classification of Educational Goals*. <https://www.example.com/blum-taxonomy>.
11. Du Bois P.H. *A history of psychological testing*. – Boston, Allyn and Bacon Inc., 1970. –152 p.
12. Heaton J.B. *Writing English Language Tests*. Longman, 1990, p. 87.
13. Hasanboyev J. (2010). *Pedagogika*. Toshkent: O'zbekiston davlat pedagogika universiteti nashriyoti, 398.
14. Khusanova, M. (2023). HISTORY OF USING TESTS IN MONITORING THE LEVEL OF QUALIFICATION. *Science and innovation*, 2(B7), 17-21
15. Johnson S. (2000). *The Role of Assessment in Education*. London: Academic Press, 45-bet.
16. Campbell C. (2007). *The Power of Effective Assessment*. [Sahifa 12-15]. New York: Corwin Press.